

تعلیم و تربیت

شماره دوم و سوم اردیبهشت و خرداد ۱۳۰۵ سال دوم

تعطیل رسمی مدارس

اکنون که تعطیل تابستانی مدارس شروع شده و بر حسب نظامنامه رسمی از اول تیر تا یازدهم شهریور این تعطیل ادامه دارد بیفایده نیست که در اطراف این موضوع مختصر مطالعه نموده و با مقایسه با تعطیلات سایر ممالک و توجه بمصالح و منافع تعطیل و هم چنین مطالبی که بموضوع مربوط میشود یاد داشت‌هایی تقدیم خوانندگان این مجله بنمائیم :-

از آنجا که دماغ انسانی و سلسله اعصاب او بحکم طبیعت محتاج باسراحت میباشد و قوای طبیعی بدل مایه تجللی بخواهد در اجتماعات بشری از قدیم‌ترین اعصار تاریخی نوع انسان تعطیل را بصورت قانونی در آورده و آنرا « رسمیت » داده - شریعت موسی که اقدم شرایع مشرقی است تعطیل يك روز (سبت) را در هفته از واجبات و فرائض دینی مقرر نموده است در تمام مکاتب و مدارس نیز از قدیم الایام تعطیل يك روز در هفته که در ممالک اسلامی روزه‌ی جمعه و در ممالک مسیحی روزه‌ی یکشنبه است معمول بوده و بعدها سایر ایام مقدسه و روزه‌های مذهبی که در آن مردم باعمال دیانتی و عبادات مقرره قیام می‌نموده اند بر آن اضافه شده . در لغت انگلیسی بوم‌التعطیل را (هالو دی)

یعنی روز مقدس میگویند و این از آنجاست که ایام مقدسه مذهبی همواره تعطیل بوده است .

در ملل مختلفه ایام تعطیل به تناسب عادات و

ایام تعطیل و تحصیل عقائد ملی و مذهبی و هم چنین بمناسبت آب و

هوا مختلف است و چنانکه گفتیم بیشتر ایام

تعطیل هنوز مربوط باعیاد مذهبی و ایام مقدسه میباشد .

در امریکا - مدارس ابتدائی عمومی در شهرها غالباً از ماه

سپتامبر (شهریور) باز شده و تا ماه مه و ژوئن (خرداد و تیر)

امتداد دارد دوره ایام تحصیل در غالب شهرهای بزرگ از ۱۸۰ روز

تا ۲۰۰ روز و در قصبات و شهرهای کوچک از ۱۴۰ تا ۱۶۰ روز

و در مکاتب دهقانی و روستائی از ۱۰۰ تا ۱۴۰ روز است و هرچه

ایام تحصیل کمتر باشد دوره تعطیل تابستانی طولانی تر است ولی علاوه

بر تعطیل تابستان در اثنای دوره تحصیلی بعضی ایام نیز بطور فوق العاده

مدارس را می بندند و محصلین آزاد میشوند اینگونه تعطیلات متعدد و

در ممالک مختلفه اتاژونی مختلف است ولی آنکه عمومیت دارد هفته

دو روز (شنبه و یکشنبه) میباشد و همچنین روز عید شکر گذاری

و جمعه بعد از آن و روز تولد جورج واشینگتن که دو عید ملی امریکاست

و نیز از ده روز تا دو هفته در ایام عید میلاد مسیح که نوروز مسیحیان است

و یکدو روز در اطراف عید فصح و روز عید کولومبوس و روز تولد

لینکلن نیز غالباً عید گرفته میشود .

در ممالک اروپا - علاوه بر روز یکشنبه بعضی ممالک تمام روز

شنبه و بعضی نصف روز آنها تعطیل می نمایند - در آلمان دو نصف

روز در هفته که بعد از ظهر های چهارشنبه و شنبه است تعطیل می-
کنند و هر سال در تابستان ده هفته تعطیل ممتد دارند و عید میلاد
مسیح و عید فصح را نیز رعایت میکنند .

در انگلستان - رویهم رفته مدارس ابتدائی عمومی ده ماه کار
میکنند و دو ماه تعطیل دارند - این دو ماه از اینقرار تقسیم میشود - :
سه تا چهار هفته در تابستان دو هفته در میلاد مسیح ، يك هفته در عید
فصح ، يك هفته در پانتکوست Whitsuntide در مدارس متوسطه همه
ساله دوازده تا چهارده هفته تعطیل مرسوم است که شش تا هفت هفته
در تابستان ، سه تا چهار هفته در عید میلاد مسیح و سه هفته در عید
فصح و دو هفته در پانتکوست میباشد . بعلاوه در غالب مدارس در وسط
هر دوره تحصیلی يك یا دو روز تعطیل دارند ایام تعطیل خصوصی در
مدارس انگلیس مرسوم نیست .

در فرانسه - علاوه بر روزهای یکشنبه روزهای پنجشنبه را
نیز تعطیل می نمایند - دو ماه تعطیل تابستانی است . عید میلاد
مسیح و عید فصح و بعضی ایام مخصوص مذهبی و ملی نیز تعطیل
عمومی است .

در ممالک ما بر طبق نظامنامه مدارس تعطیلات
در ایران رسمی عبارت است از ایام جمعه و هفتاد و پنج
روز در فصل تابستان (از اول سرطان تا پانزدهم
سنبله) و نه روز در عید نوروز - بعلاوه ایام اعیاد و عزا داری
مذهبی که در تمام سال غالباً در ماههای قمری متداول است . این گونه
تعطیلات مخصوص مجموعاً در سال ۳۵ روز میشود که بضمیمه پنجاه و دو

روز جمعه رو بهم رفته در تمام مدت سال مجموع ایام تعطیل ۱۶۲ روز و ایام تحصیل ۲۰۳ روز است. باین حساب ایام تعطیل در ایران بفرض اینکه وقایع غیر مترقبه و تعطیلات استثنائی فوق العاده را هم حساب نکنیم از سایر ممالک بیشتر است و ایام تحصیل کمتر. جای آن دارد که وزارت چلینه معارف این موضوع را در تحت توجه و مطالعه قرار بدهند و از بعضی تعطیلات بکاهند و در عوض تعطیل يك نصف روز را در وسط هفته بطوریکه در سایر ممالک دنیا مقرر است برای مدارس ابتدائی لا اقل معمول دارند.

عوامل مهمه که موجب تعلیمات ممتده میباشد تعطیل تابستان عموماً از سه نوع است (۱) اعیاد و تعطیلات مذهبی یا ملی (۲) اقتضای اقلیم و میزان حرارت هوا (۳) احتیاجات به شاغل زراعتی و صنعتی. هنوز در بعضی ممالک و بلاد امریکا و اروپا مسئله تعطیل طولانی تابستانی هم از لحاظ اقتصادی و هم از جهات پداگوژیک مورد بحث و تأمل است. بعضی معتقدند که بدلائل اقتصادی سزاوار است که مدارس در تابستان نیز مانند زمستان باز باشد زیرا تعطیل تابستان موجب تضییع وقت اطفال و در عین حال وقفه در کار و دور ماندن از درس و مطالعه برای آنها موجب زیان است و این طفره و وقفه باعث عقب افتادن آنها از کار میشود و دیگر آنکه برای بچه های فقرا که از خانواده های بی بضاعت هستند محیط مدرسه هم از جنبه صحی و هم از لحاظ اخلاقی بهتر از محیط خانه ها و منازل شخصی خواهد بود.

ولی در قبال این دلایل جمعی دیگر عقیده دارند که تعطیل

طولانی تابستان منافی را متضمن است که از رعایت آن صرف نظر نباید بشود از قبیل آنکه در اینمدت اولاد اشخاص متمکن میتوانند به بیلاقات بروند یا در داخله مملکت مسافرت کنند و اطفال فقیر نیز بوسیله کولونی تابستانی یا مدرسه های سیار بیلاقی و امثال آن گردش نموده تجدید قوا و استراحت اعصاب نمایند .

اینگونه اردوهای تابستانی که اخیراً در اروپا معمول و متداول شده خیلی نافع و مطبوع افتاده . اولین دفعه در دانمارک در سال ۱۸۵۳ تأسیس گردید و بعد در سوئیس در سنه ۱۸۷۶ تشکیل شد و از آن پس در سایر ممالک اروپا رایج گردید - مطالعاتی که در وضعیت جسمانی اطفال در اینگونه کولونی ها بعمل آمده فواید و منافع صحتی آنها ثابت و مدلل ساخته و عموماً محصلینی که در تابستان در اینگونه مؤسسات قبول عضویت کرده اند در پائیز نمو و رشد بدن آنها هم طولاً و هم وزناً بیشتر بوده و عده سلولهای قرمز در خون آنها زیاد تر شده است و بالاخره ثابت گردیده که برای نمو جسمانی انسان در هر سال یک مدت ممتدی استراحت ضرورت دارد و بهترین موقع برای این استراحت بالطبع وقتی خواهد بود که حرارت هوا بمنتهای شدت باشد و بهمین دلیل در تمام ممالک دنیا تابستان را تعطیل مینمایند . و چون شغل طبیعی و ابتدائی کودک همان رشد و نمو جسم اوست باید در موقع تابستان او را بحال طبیعی واگذارند و بمشاغل دیگر مشغول نمایند تا این عمل فیزیولوژیک را انجام بدهد

و رویم رفته امتحانات و قواعد علم حفظالصحه تعطیل طولانی

را در تابستان و تعطیلات مختصری را در بهار مسلم داشته است

در مکاتب و مدارس ملی طرز قدیم مملکت ما تعطیل نصف روز در هفته که غالباً بعد از ظهر های پنجشنبه بوده متداول بود ولی در تابستان تعطیل نمیکردند از چند سال قبل (ظاهراً از سنه ۱۳۳۰ باینطرف) که وزارت معارف تعطیل تابستان را در مدارس طهران الزام و اجبار نمود از طرف اولیاء مدارس ملی مقاومت شدیدی بعمل آمد چنانکه تا کنون نیز در بعضی مدارس ملی این قاعده را آنطور که باید رعایت نمی نمایند و صبح های تابستان مدرسه آنها دائر است و علاوه بر آن مکاتب سرکنز در تابستان رواج و ازدیاد خاصی حاصل نموده و مملو از اطفال میشوند و در ولایات نیز اجراء تعطیل تابستان در مدارس غیر دولتی کاملاً اجرا نشده است. سبب این عدم توجه از طرف اولیاء اطفال به تعطیل تابستان آن است که والدین اطفال به طرز نگاه داری و پرورش اولاد خود در خانه آشنا نبوده و نمیدانند بچه را چگونه و بچه وسیله مشغول نمایند و در حقیقت توقف طفل در خانه بار بر دوش و اسباب زحمت اولیاء اوست یا باید او را سر خرد رها نمایند که در کوچه و خیابان بازی مشغول شده گرفتار انواع مفسد اخلاقی و صحی بشود یا آنکه او را بمکاتب سرکنز بفرستند متأسفانه در این مملکت که سورت تابستان و حرارت آفتاب سوزان بمنتهای شدت میرسد و بیشتر از سایر ممالک عالم اطفال مدارس بااستراحت احتیاج دارند باین امر صحی توجهی که باید نشده است، نه از طرف مقامات رسمی و نه از طرف مؤسسات ملی برای جمع آوری و اشتغال کودکان در سه ماه سرطان و اسد و سنبله تدبیری نیاندیشیده اند فقط مدرسه امریکائی طهران است که برای شاگردان شیائروزی خود

تشکیل يك مدرسه بیلاقی داده و همه ساله معدودی از محصلین را بشمیران برده و باصول اردوهای تابستانی تربیت میکنند سزاوار است که دانایان قوم این موضوع مهم تربیتی را در تحت توجه قرار داده و از يك طرف استراحت طبیعی و ضروری فصل تابستان را در تمام مدارس مملکت تعمیم دهند و از طرف دیگر برای اشتغال محصلین در این سه ماه همان وسایلی را که در سایر ممالک دنیا معمول است اتخاذ فرمایند

ع . ح .

کلمات معین بزرگ

تربیت از قدیمترین احتیاجات بشری است. یگانه چیزیکه بتوان آنرا برای اجراء قانون و سعادت افراد، رفاه ملت، و ترقی مدنیت اساس اتخاذ نمود تربیت است. مارسل به طفل هر قدر ممکن است باید کم آموخت، ولی حتی المقدور واداشت که مطالب را بیابد و کشف کند. انسانی و مطالعات فرهنگی اسپنسر باید تربیت مانند تعلیم بوسیله قوه قانونی تأمین شود، بعضی از ملل حاسره هر چند بتعلیم که باعث گشایش ذهن است، اشتغال ورزیده اند ولی متأسفانه تربیت را که موجب تشکیل و تکامل مزاج اخلاقی است اهمال مینمایند. ملل قدیمه در اطراف این امر مهم بیشتر می اندیشیدند. و از آنرو هر قومی را مزاج اخلاقی ملی بود. ولی ما امروز متأسفانه از مزاجهای ملی محرومیم. زیرا تکامل ذهنی را بدمدرسه و اخلاق را تصادف واگذار مینمائیم

دوسه کور